

Národný štandard finančnej gramotnosti v podmienkach ZŠ Klátova Nová Ves 351

Využitie tém v jednotlivých vyučovacích predmetoch

Národný štandard finančnej gramotnosti (NŠFG) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť prostredníctvom osvojených kompetencií. Tieto sú usporiadané nasledovne: témy, kompetencie a čiastkové kompetencie. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Očakávania opisujú, akým spôsobom by mali žiaci byť schopní aplikovať vedomosti a zručnosti pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach. Ide o napredovanie v získavaní poznatkov, zručností a skúseností.

Témy sú zoradené do siedmich vybraných kategórií finančnej gramotnosti:

1. Človek vo sfére peňazí
2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí
3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca
4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi
5. Úver a dlh
6. Sporenie a investovanie
7. Riadenie a poistenie

ISCED 1

1. Človek vo sfére peňazí

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanoviť životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania:

- pomenovať základné ľudské hodnoty - život, zdravie, rodina,...
- pomenovať základné ľudské potreby - jedlo, šatstvo, veci osobnej potreby, hračky, teplo,... -peniaze

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - odmena

Očakávania:

- posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania:

- opísať príklady bohatstva a chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania:

- vedieť stručne popísať ekonomickú sféru človeka a rodiny.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania:

- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti,
- osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej,
- cena predmetov, dopad na prírodu a človeka

Využitie v predmetoch: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia. -význam peňazí, priority tovarov.

Očakávania:

- uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov,
- uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

-slovo re- KLAM-a -nie všetko, čo sa v nej uvádza je pravda

Očakávania:

- uviesť príklady, prečo sa oplatí jednotlivcovi byť dobre finančne informovaný,
- opísať zdroje finančných informácií.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

- kľúč od domu, cenné veci v dome...

Očakávania:

- opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám,
- opísať možné dôsledky takéhoto odhalenia.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

-poznať priority pri míňaní peňazí, kupovať len to, na čo mám peniaze

Očakávania:

- zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti,
- stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele,
- vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív,
- používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania:

- uviesť príklady míňania peňazí u detí predchádzajúcich generácií,
- porozprávať o hodnotách a postojoch predchádzajúcich generácií na základe ich osobných príbehov o peniazoch.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

-pojem záručný list, záručná doba, kupovať kvalitné výrobky, zisťovať dôvody zlacneného tovaru, reklamovať chybný tovar

Očakávania:

- vysvetliť podmienky na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

Využitie v predmetoch: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

-dopĺňať si vzdelanie počas života, prispôsobovanie sa rodiny dobe, v ktorej žijeme

Očakávania:

- pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

-škola - vzdelanie - práca - peniaze - životné potreby

Očakávania:

- opísať príklady základných životných potrieb.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania:

- opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

-mzda, naturálie, brigáda

Očakávania:

- opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

-nerovnaký príjem, nestálosť príjmu, počet zamestnaní, rozdiel výšky príjmov podľa pracovného zaradenia, možnosť príjmu žiaka - štipendium

Očakávania:

- vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

-kvalifikovaný pracovník - odborník vo svojom obore- ohodnotenie, porovnanie žiakov

škole známky

Očakávania:

- vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania:

- porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania:

- vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

-elektrika, plyn, voda, odpad, potraviny

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

-nakupovať podľa priorít

Očakávania:

- porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch,
- uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania:

- opísať, ktoré charitatívne organizácie žiak vo svojom okolí pozná.

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávania:

- uviesť predmet, ktorý zdedil niektorý z členov domácnosti.

Využitie v predmetoch: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

5. Úver a dlh

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu -pôžička – vrátenie.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania:

- opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava,
- popísať dôsledky oboch možností.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

-vrátiť vec v takom stave, v akom som si ju požičal

Očakávania:

- opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka,
- opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú osobnú vec.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

-strata, krádež, neúmyselné poškodenie - postoj v týchto prípadoch

Očakávania:

- porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Využitie v predmetoch: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

6. Sporenie a investovanie

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

-sporenie a majetok

Očakávania:

- opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

-zakúpenie - investícia dom, byt, auto, zberatelia

Očakávania:

- uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

-ochrana pred zlodejom

Očakávania:

- vysvetliť, prečo je dobré ukladať peniaze vo finančnej inštitúcii.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania:

- vysvetliť, na čo by človek mohol minúť väčšiu sumu peňazí, ktorú si našetril v peňažnej inštitúcii.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania:

- vysvetliť, že za všetko sa platí daň,
- popísať, ako sa kupuje dom alebo auto pre domácnosť a aké majú s tým rodičia výdavky.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

-kupovať veci dennej spotreby, nekupovať veci na sklad

Očakávania:

- vysvetliť, prečo je potrebné vytvárať prostredie dôvery a bezpečia pri používaní peňazí v rámci denného nakupovania, ale aj ich šetrenia,
- porozprávať o tom, ako predchádzať stratám a znehodnoteniu vecí a peňazí.

Využitie v predmetoch: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

7. Riadenie rizika a poistenie

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

-podomový predaj, značkový tovar, ázijskí predajcovia

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania:

- opísať na jednoduchých príkladoch existenciu vonkajších vplyvov na človeka.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania:

- vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine,
- pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

-životné, zdravotné, automobilov

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania:

- vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje .

Príklady využitia FG v predmetoch

Matematika , Informatická výchova

Uviesť príklady mýšľania peňazí u detí predchádzajúcich generácií. Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch. Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Pomenovať základné ľudské hodnoty. (slovné úlohy)

Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom. Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Prírodoveda

Pomenovať základné ľudské hodnoty. Pomenovať základné ľudské potreby. Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám. Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Opísať príklady základných životných potrieb.

Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka. Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti.

Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Vlastiveda

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Slovenský jazyk a literatúra

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom - slohová zložka.

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia.

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností.

Telesná výchova

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

Náboženská výchova, Etická výchova

Opísať, ktoré charitatívne organizácie žiak vo svojom okolí pozná. Opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Popísať dôsledky oboch možností.

Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka.

Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine. Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

ISCED 2

Humanitné predmety

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanoviť životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb,
- chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

Využitie : OBN 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

- opísať, čo znamená pojem ľudská práca,
- pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom,
- chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych,
- uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.

Využitie: ANJ 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Využitie: ANJ 5. roč.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti.

Využitie: OBN 9. roč.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že žiak je schopný:

- poznať hodnotu vecí ako výsledku práce,
- vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia,
- vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Využitie: ANJ 6.roč., NEJ 8.roč.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia : Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

- prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia,
- popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom,
- uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností, uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

Využitie: OBN 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia,
- uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov,
- opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov,
- uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Využitie: ANJ 8.roč.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority,
- stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele,
- použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa.,
- zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia,
- používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Využitie: NEJ 6.roč., ANJ 5. roč.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom,
- identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Využitie: ANJ 8.roč.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu,
- uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa,
- vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom.

Využitie: OBN 9.roč.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia: Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny. Využitie: ANJ 5.roč., NEJ 6.roč.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Využitie: ANJ 7.roč.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť pojem mzda,
- uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodine.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Očakávania, že žiak je schopný:

- definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu,
- uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti,
- vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí,
- uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

Využitie: OBN 9.roč., SJL

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia : Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

- Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov,
- opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - míňanie, sporenie a spoluúčasť,
- diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory),
- vypočítať percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií,
- vysvetliť, čím sa od seba líšia,
- vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty,
- diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Využitie: ANJ, OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe,
- vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov,
- uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze,
- opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov,
- prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Využitie: ANJ 7.roč., OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec spísať platný závet v danom štáte pobytu,
- opísať hlavné prvky jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

Využitie: OBN 9.roč.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia: Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze,
- vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia,
- opísať výhody a nevýhody využívania úveru,
- vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky,
- vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávaná, že žiak je schopný:

- vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru,
- vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu,
- opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú,

- uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote,
- uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

Využitie: OBN 9.roč.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia : Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu,
- opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele,
- vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“,
- vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie.

Využitie : OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

- popísať hodnotu peňazí,
- vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície,
- rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Využitie : OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Využitie : OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

- opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

- popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov.

Využitie : OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými tržmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov.

Využitie: OBN 9.roč.

7.Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia: Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

1.Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávania, že žiak je schopný:

- uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti,
- popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť,
- diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Využitie: ANJ 9.roč., OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.

Využitie: ANJ 9.roč., OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.

Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Využitie: OBN 9.roč.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

- vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach,
- opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené,
- opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt,
- stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Využitie: ANJ 7.roč., OBN 5.roč.

Prírodovedné a výchovné predmety

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanoviť životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

Využitie : Matematika, Biológia, Geografia, Fyzika, Chémia, Triednické hodiny

Čiastková kompetencia 2. Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. Čiastková kompetencia

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.

Využitie: Technická výchova, Triednická hodina, Občianska výchova, Telesná výchova, Výtvarná výchova, Tvorba životného prostredia

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Využitie: Triednická hodina, Občianska výchova, Geografia

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti.

Využitie: Technická výchova, Občianska výchova, Triednická hodina, Matematika, Fyzika

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že žiak je schopný:

Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Využitie: Matematika, Triednická hodina, Technická výchova, Výtvarná výchova

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia. :

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste

Využitie: Matematika, Fyzika, Telesná výchova, Občianska výchova, Tvorba životného prostredia, Výtvarná výchova, Geografia, Chémia, Biológia

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia. Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Využitie: Výtvarná výchova, Technická výchova, Občianska výchova, Triednická hodina, Chémia, Informatika

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie. Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zlodeji môžu získať osobné údaje a informácie.

Využitie: Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Využitie: Informatika, Občianska výchova, Fyzika, Technická výchova, Výtvarná výchova

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Využitie: Triednická hodina, Prírodopis, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov Očakávania, že žiak je schopný:

Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom

Využitie : Matematika, Občianska výchova, Triednická výchova

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Očakávaná, že žiak je schopný:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Využitie: Matematika, Geografia, Občianska výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Využitie :Matematika, Občianska výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Využitie: Občianska výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávaná, že žiak je schopný

Vysvetliť pojem mzda. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Využitie: Občianska výchova, Triednická hodina, Technická výchova

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodiny.

Využitie: Občianska výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy. Očakávaná, že žiak je schopný:

Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Využitie: Občianska výchova, Triednická hodina, Matematika, Technická výchova

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

Využitie: Občianska výchova, Triednická hodina, Matematika, Technická výchova

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia

1. Vypracovať osobný finančný plán.
2. Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
3. Popísať spôsob používania rôznych metód platenia. Čiastková kompetencia
4. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.
5. Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
6. Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán. Očakávania, že žiak je schopný:

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - mýňanie, sporenie a spoluúčasť. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). Vypočítať percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu

Využitie: Matematika, Technická výchova, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Využitie: Občianska výchova, Informatika, Technická výchova

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia. Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Využitie: Matematika, Informatika, Technická výchova, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi mýňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a mýňaní finančných prostriedkov. Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Využitie: Matematika , Fyzika, Informatika, Technická výchova, Výtvarná výchova Čiastková kompetencia 5:
Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu. Očakávaná, že žiak je schopný:
Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom

Využitie: Triednická hodina, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu. Očakávaná, že žiak
je schopný:

Zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec spísať platný závet v danom štáte pobytu. Opísať hlavné prvky
jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

Využitie: Občianska výchova

5. Úver a dlh

Celková kompetencia Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia.
Opísať výhody a nevýhody využívania úveru. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky.
Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Využitie: Matematika, Občianska výchova, Informatika, Technická výchova

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v
súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru. Vysvetliť, prečo je dôležité
vybudovať si pozitívnu úverovú históriu. Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako
dlho sa tieto uchovávajú. Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je
poskytnutie úveru.

Využitie: Matematika, Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich
zvládnuť.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote. Uviesť
príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Využitie: Matematika, Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

Využitie: Občianska výchova, Matematika

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite. Očakávaná, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie

Využitie : Matematika , Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Popísať hodnotu peňazí. Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Využitie : Matematika, Občianska výchova,

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Využitie : Matematika, Občianska výchova,

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií. Očakávaná, že žiak je schopný:

Opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Využitie : Matematika , Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií. Očakávaná, že žiak je schopný:

Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov

Využitie : Matematika , Občianska výchova , Informatika

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi. Očakávaná, že žiak je schopný: Vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov. Využitie : Občianska výchova,

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Využitie: Triednická hodina, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu. Využitie:

Občianska výchova, Geografia

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia

Využitie: Geografia, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Využitie: Geografia, Biológia, Telesná výchova, Občianska výchova

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Využitie: Geografia, Biológia, Telesná výchova, Občianska výchova, Výtvarná výchova

Príklady využitia FIG

Slovenský jazyk a literatúra

5. ročník:

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia - sloh — reklama

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

6. ročník:

Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov - opis

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností - opisný slohový postup

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní - SJL — diskusia, argument, protiargument

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí - slohová zložka, literárna výchova

Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

7. ročník:

Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich - SJL informačný slohový postup

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní - SJL informačný slohový postup

Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. Diskutovať o výhodách a nevýhodách Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.

8. ročník:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady(literárna výchova)

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní - SJL životopis

9. ročník:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady (literárna výchova)

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom — literárna výchova Opísať výhody a nevýhody využívania úveru - literárna výchova Popísať hodnotu peňazí.

Literárna exkurzia

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zlodeji môžu získať osobné údaje a informácie.

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje . Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Anglický jazyk

5. ročník

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - mienanie, sporenie a spoluúčasť.

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - miňanie, sporenie a spoluúčasť.

6. ročník : 1.cudzí

jazyk

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností.

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia.

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia.

Popísať hodnotu peňazí. Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia.

Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi miňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.

2. cudzí jazyk

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Popísať hodnotu peňazí.

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - miňanie, sporenie a spoluúčasť.

7. ročník

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zlodeji môžu získať osobné údaje a informácie.

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

8. ročník

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - miňanie, sporenie a spoluúčasť.

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

9. ročník

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené.

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.